

Věřím, že se evropská kultura v současnosti nachází na rozcestí. Nemyslím si ovšem, že by příčinou byla samotná uprchlická krize. Ta sice patří k mediálně nejvíce rozebíraným problémům a slouží zajisté jako živá půda mnoha politiků, přesto ji vnímám jako jeden ze symptomů krize mnohem hlubší a mnohem niternější. Evropská kultura zažívá novodobou krizi. Jsem si vědoma, že o úpadku morálky hovořili již filosofové starověkého Řecka, přesto však pocítuji současný stav naší kultury jako vysoce ohrožený. Problém tkví v tom, že nenacházím vnějšího „nepřítele“, jenž by byl strůjcem ohrožení, což by samozřejmě bylo mnohem snazší. Stačilo by nepřítele smazat z povrchu zemského a žít šťastně až do smrti. Tak jednoduchý ovšem řád světa není.

Podstatu současné krize vidím v nás samých. Ať již chceme hovořit o krizi morálních hodnot či ztrátě identity. A právě uprchlická krize nám nastavila dokonalé zrcadlo. Uzavřenost a netolerance ústící někdy až v nenávist se pomalu začíná šířit naším společným prostorem. Jako zásadní vnímám otázku po jejím původu. Bojí se lidé oprávněnosti odlišnosti kultury nově přicházejících? A museli by se tolik obávat odlišné kultury, kdyby si byli stoprocentně jistí kulturou vlastní?

Věřím, že současná krize má mnoho společného s přepychem, v němž žijeme. Přestáváme si vážit míru a demokracie, bohatství, za něž my sami jsme bojovat nemuseli. Přestáváme být jednotní. Dějiny vnímáme jako cosi přežitého a nudného. Proč se zabývat dějinami, když se člověk stejně nikdy neponaučí? Ale chceme-li porozumět problému, musíme přece znát jeho kořeny, pochopit souvislosti a podmínky, v nichž vznikl!

Tradiční společnost byla postavena na rodině. I dnes v učebnicích stojí psáno, že rodina tvoří základ státu. Je tomu ale skutečně tak? Ne. Společnost se skládá z jednotlivých osob, které spolu více či méně spolupracují za účelem vlastního prospěchu. Jistě, lze namítnout, že je člověk od přírody sobecký. Ale právě společnost by měla mírnit a kultivovat jeho vrozený egocentrismus. A rodina jako primární skupina by tuto funkci měla plnit. Měla by dítěti předat důležité morální hodnoty a vštípit elementární pravidla slušnosti. Ne vždy si rodiče najdou čas, ne vždy sami tyto hodnoty reprezentují.

Svoji roli hraje i kyberprostor, v němž neexistují pevně daná pravidla, jichž by se všichni museli držet. Kyberprostor představuje obrovskou svobodu. Druhou stranu mince svobody ale tvoří zodpovědnost. A ne každý je ochoten si to připustit. Kyberprostor pak dává ideální příležitost pro získávání frustrovaných lidí pro nenávistivé ideologie a radikalizaci společnosti.

Mám pocit, že „společné svědomí“ naší společnosti přestává fungovat. Tzv. Islámský stát beztrestně ničí kulturní památky, které nám umožňují, resp. umožňovaly přímý kontakt s našimi historickými kořeny. Agresivní jedinci napadají běžné občany na ulici a ostatní jen tupě přihlížejí. Útoky na základních lidská práva jsou bez reakce přehlíženy. Ignorance je největším ohrožením naší demokracie. Pasivita, která se pouhých sedmdesát let po ukončení druhé světové války zdá až neuvěřitelná. Právě povrchní užívání svobody bez akceptace zodpovědnosti je základem naší krize.

S tím souvisí i poskytování pomoci uprchlíkům. Pomoc člověku ocitnuvšího se v nouzi patří k našim základním hodnotám. Jsem pevně přesvědčena, že se jedná o naši morální povinnost, která vyplývá právě z našich kořenů. Naši předkové také nebojovali pouze za svobodu vlastního národa. Bojovali za svobodu jako absolutní hodnotu. A proto věřím, že nastal čas podívat se do zrcadla a uvědomit si, kde se nachází skutečný pramen našich problémů.